

Ірина Дарійчук
Науковий керівник проф. Світлана Романюк

Формування практичних навичок молодших школярів у роботі зі словом

Формування практичних умінь і навичок у навчанні молодших школярів набуває особливого значення в умовах Нової української школи. Адже сьогодні, як ніколи раніше, надзвичайної актуальності набуло одне із її ключових завдань - навчити дитину вільно спілкуватися українською мовою, виражати та відстоювати власну позицію, комунікувати з різними категоріями людей.

Аналіз науково-методичної літератури дає підстави стверджувати, що за допомогою слова людина має здатність висловлювати свої думки й почуття, спілкуватися, вирішувати життєво важливі завдання. Проблеми роботи над словом і його важливістю у навчанні учнів приділяли увагу вчені, лінгводидакти М.Вашуленко, А.Каніщенко, Л.Мацько, М.Плющ, О.Пономарів, О.Савченко, М.Чабайовська, С.Яворська та ін.

У початковій школі на кожному уроці проводиться словникова робота, спрямована на збагачення лексичного запасу школярів, підвищення їхньої грамотності. Вона вимагає від вчителя чіткої організації навчальної діяльності учнів, роботи не лише з правилами, словниковими словами, а й виконання практичних мовних вправ. Перед школярем треба поставити проблему, щоб він замислився над її вирішенням, задавав питання, іншими словами треба зацікавити школяра, активізувати його діяльність, переконати у життєвій необхідності збагачення словникового запасу, а, отже, створити ситуацію успіху у навчанні.

Практика засвідчує, що ефективним на уроках є використання інтерактивних технологій під час засвоєння нових слів: «пошук інформації», «коло ідей», «мозковий штурм», «передбачення», завдяки яким учні навчаються співпрацювати, слухати один одного, підтримувати розмову. Розвитку

практичних навичок, образної мови, конкретизації знань, вираження своєї позиції щодо теми сприяє вправа «сенкан». Вона подобається всім учням, адже вони мають можливість не лише запам'ятати нове слово, а й долучитися до спілкування.

Мовленнєвий розвиток школяра передбачає оволодіння значною кількістю слів, активізацію пасивного словника, чітке розуміння школярем значень слів на основі узагальнення або протиставлення, через контекст. Тому вчитель має звертати увагу на такі прийоми словникової роботи, як виділення слова з мовного потоку, з'ясувати, як їх розуміють учні, пояснити лексичне значення слова, ввести його в речення, контекст.

Так, у роботі над текстом А.Камінчука «Єноти» педагог може використовувати не лише предметні малюнки для ознайомлення з новими словами, а й використати мультимедію [2, с.49]. На формування практичних навичок спрямована низка вправ: синтетичні вправи, наприклад: запропонувати учням скласти речення зі слів казка, пора, казки, трояндова вода, використовуючи малюнки. Щоб учень зрозумів слово «єскімо» вчителю варто ознайомити школярів з віршом А.Камінчука «Морозиво», а для тлумачення слова «коса» вірш О. Майбороди «Коса» [1, с.68], підсиливши їх відповідними ілюстраціями; конструктивні вправи: побудова речень із запропонованих слів, введення в речення антонімів, заміна одних слів іншими. Наприклад: вчитель пропонує учням прочитати текст, замінити підкреслені слова антонімами – білий кіт з біло кішкою жили у білому будиночку.

Отже, цікава, активна робота зі словом не лише збагачує словниковий запас молодшого школяра, а й формує його орфографічну пильність, підвищує рівень інтелектуальної спроможності, можливості у спілкуванні, комунікації.

Література:

1. Захарійчук М.Д. Українська мова. 1 клас: Післябукварна частина. – К.: Грамота, 2012. -80 с.
2. Захарійчук М.Д. Українська мова. Буквар: У 2-х частинах: Частина 2: підр.для 1 кл. закл. заг. сер. освіти. – К.: Грамота, 2018, 96 с.